

Hermeneutikk: Grunntrekk og anvendelse i oppgaveskriving. Essayet som sjanger

MEVIT1510: Tekst, produksjon og analyse,
Fredag 3. 12. 2004, 12:15-14:00
Ragnhild Tronstad

Hermeneutikk

- Fortolkningslære
- *Hermeneutikk*: gresk konstruksjon som opprinnelig betyr noe sånt som "uttrykk" eller "språklig artikulasjon". Senere forstått i betydningen "fortolkning".
- Symbolsk tilknytning til guden Hermes, gudenes sendebud og formidler mellom gudene og menneskene
- Dialogen som metode for erkjennelse (fortolkningen forstått som en dialog mellom leser og tekst)

Begivenheter i hermeneutikkens historie frem til reformasjonen

- Gresk kultur går under. Rekonstruksjon av klassiske tekster ved biblioteket i Alexandria.
- Det nye testamentet – brudd med den jødiske tradisjonen representert ved Det gamle testamentet. Omfortolkning av Det gamle testamentet slik at det passet med Jesu lære. To lese måter: Åndelig og bokstavelig. Tre typer åndelig betydning: Allegorisk, moralsk (tropologisk) og mystisk (anagogisk).
- Reformasjonen: Skriften i sentrum, bokstavelig lesning til praktisk og konkret bruk i dagliglivet. Brudd med den katolske dogmatikken. Mulig å oppdage nye sannheter og gjøre nye erfaringer i møte med teksten (Bibelen).

Den moderne hermeneutikken

- Friedrich Schleiermacher (1768-1834)
Etablerte hermeneutikken som generell forståelselære, som en metode for å unngå misforståelser i fortolkningen av alle typer tekster. I stedet for sannheten er det nå forfatterens psyke, liv og historie det gjelder å nå frem til. Innførte skillet mellom en grammatisk og en psykologisk fortolkning. Forklarte den hermeneutiske sirkel.
- Wilhelm Dilthey (1833-1911)
Videreførte Schleiermachers hermeneutikk hvor fortolkningen først og fremst retter seg mot den bevisstheten som frembragte verket, samt den tyske historismens oppfattelse av hermeneutikken som humanvitenskapenes universelle metodelære.

Den moderne hermeneutikken

- Martin Heidegger (1889-1976) og Hans-Georg Gadamer (1900-2002)
Utvider hermeneutikken til å bli en almen lære om forståelse generelt, en hermeneutisk filosofi. Argumenterer for at all fortolkning forutsetter at vi allerede har en forforståelse av verden.
- Paul Ricoeur (1913-)
Fortsetter Gadamers prosjekt men hevder i tillegg objektiveringens viktighet i fortolkningen, nemlig at vi må gå omveien om ytre tegn (kulturen, skriften, institusjoner) for å forstå (oss selv). Utvider hermeneutikken til vitenskapelig metodelære igjen, ved å innføre et begrep om en nødvendig dialektikk mellom distansiering og tilegnelse i fortolkningen av tekster.

Ricoeur: Hva er en tekst? Forklare og forstå

- To holdninger man kan ha i møte med en tekst: Forklare (strukturalisme) og forstå (hermeneutikk).
- I strukturalismen sees teksten som en objektiv størrelse uten referanser til verden utenfor
- For å forstå en tekst må teksten fortolkes og tilegnes
- Innfører en dialektikk mellom distansiering og tilegnelse, hvor teksten eksisterer som objektiv størrelse distansiert både fra forfatter og leser
- I tilegnelsen blir tekstens verden leserens verden. Dette skjer på tekstens premisser, leseren må gi avkall på sine fordommer i møte med teksten som betydningshelhet.
- Samtidig kan ikke teksten forstås hvis det ikke finnes noen felles referanser mellom tekstens verden og leserens verden.
- Hermeneutisk bue: Forklaring og forståelse

Johansen: Å tenke seg om skriftlig – og med stil

- Skrivning som metode til erkjennelse:
”Tenkningens teknologi”
- Teksten som meningshelhet, etablerer sin egen diskurs
- Dagligspråk, forklare tekniske termer, sky abstraksjoner
- Å skrive litterært vs å skrive akademisk.
- Akademiske konvensjoner.

Praktiske tips til oppgaveskriving

Fra heftet *Akademisk skriving* (lenke på emnesiden):

- 1) Presenter *tema* for oppgaven.
- 2) *Problemstillingen* formuleres som en fortolkning av oppgaveteksten.
- 3) Presenter en *disposisjon*, og følg den gjerne opp med stikktitler.
- 4) Klart og enkelt *språk*. Unngå bombastiske formuleringer.
- 5) *Drøfting* vil si å diskutere med seg selv. Man skal alltid drøfte!
- 6) Bruk *avsnitt*, og gjerne stikktitler (se punkt 3).
- 7) *Begreper* skal brukes, ikke bare ramses opp.
- 8) Hvis man har med *eksempler* skal de brukes (og være relevante).
- 9) *Sitater* skal være relevante, og skal integreres i argumentasjonen.

Sitat- og referanseteknikk

- Sitater på mindre enn tre linjer integreres i teksten og markeres med anførselstegn. Eks: "Med overgangen fra skriftlig til muntlig kultur finner det sted en revolusjon i organiseringen av kunnskapene, og i selve tenkningens form." (Johansen 1998, 22-23)
- Sitater på mer enn tre linjer skal skilles ut med inntrykk og enkel linjeavstand, ikke anførselstegn:

Med overgangen fra skriftlig til muntlig kultur finner det sted en revolusjon i organiseringen av kunnskapene, og i selve tenkningens form. Skriften bringer utsagnene sammen, i en kontekst; man kan gå fram og tilbake i manuskriptet sitt, sammenholde de enkelte ledd, stanse opp og tenke seg om: Allerede ved dette stiller skriftteknologien helt nye krav til enhet og konsistens. (Johansen 1998, 22-23)

- Husk referanse!

Sitat- og referanseteknikk

Alle kilder skal føres opp i en alfabetisk ordnet referanseliste:

Litteraturliste

Ellis, John (1999): *Seeing Things: Television in the Age of Uncertainty*. London: Tauris.

Hausken, Liv (1999): "Kapittel 3: Fortellinger", i Liv Hausken og Peter Larsen (red.) *Medievitenskap. Bind 2: Medier – tekstteori og analyse*. Bergen: Fagbokforlaget. 53-71.

Johansen, Anders (1998): "Å tenke seg om skriftlig – og med stil", *Rhetorica Scandinavica. Tidsskrift for skandinavisk retorikkforskning*. København: Syvmil Kommunikation. 20-23.